

*problem of interaction of preschool education institutions with families of pupils. A productive interaction between preschool educational organizations and parents is known to play the key role in the mentioned process. This article deals with the nature of partnerships with parents as a condition for the quality of preschool education. Updating of the system of preschool education, the processes of humanization and democratization of it, special social conditions in Ukraine, has necessitated increased interaction of preschool institutions with the family. The importance of cooperation with the families of pupils at the present stage is argued, and the need for continuous consultation of parents on raising preschool children is substantiated. In the article, there is a conclusion about the need in using by the teachers of varied contemporary forms and active methods of cooperation with the parents, pursuing the aim to build the trustful relationship between all participants of the pedagogical process. Creation of the educational environment in preschool education institution with involvement of the family as an environment for personal development of the child of preschool age is one of the promising directions of development of preschool education institution. The contents of the joint actions have been revealed for the teachers and parents aimed at the comprehensive development of the preschool-age children through the use of practical methods and active forms of interaction with parents. The interaction of parents and teachers is a necessary condition for the full development of preschool children, as the best results are achieved where teachers and parents act together.*

**Key words:** preschool education, preschool educational organization, educational process, teacher, parents, child, education, cooperation with parents, interaction between preschool education institutions and families.

**УДК 378:37.091.113:005.2**

**Маріанна Швардак**

Мукачівський державний університет

ORCID ID 0000-0002-9560-9008

DOI 10.24139/2312-5993/2021.02/186-198

## **ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗЗСО ДО ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПЕДАГОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

*У статті розкрито особливості організації та методу проведення експериментального дослідження щодо перевірки ефективності впровадження системи підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти до застосування технологій педагогічного менеджменту. Визначено мету, загальну гіпотезу й окреслено програму експериментального дослідження, яка включає контактний, пошуковий, формувальний та контрольний етапи. Підібрано методики діагностики компонентів за визначеними критеріями та показниками готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту.*

**Ключові слова:** майбутній керівник, заклад загальної середньої освіти, експериментальне дослідження, технології педагогічного менеджменту, методика, діагностика, компонент, критерій, показник, рівень.

**Постановка проблеми.** В умовах складного періоду суспільного розвитку і радикальних перетворень, система загальної середньої освіти

в Україні перебуває на етапі широкомасштабного й докорінного реформування, динамічних структурних і концептуальних змін. Входування України в єдиний освітній європейський простір вимагає переосмислення, перебудови та розроблення інноваційних підходів у системі вищої освіти (Дарманська, 2019, с. 100), що зумовлює, у свою чергу, перегляд фахової підготовки майбутніх освітніх керівників як агентів змін.

Відповідно, фахова підготовка МК ЗЗСО в умовах сьогодення потребує розроблення та впровадження цілісної педагогічної системи, що реалізується на основі концептуальних підходів, спрямованих на формування готовності здобувачів до технологізації управлінських процесів у ЗЗСО. Це, у свою чергу, передбачає оптимізацію цього процесу, урахування специфіки управлінської діяльності в умовах сьогодення та відображає теоретико-технологічні засади вдосконалення та модернізації системи підготовки МК освітніх установ на другому (магістерському) рівні вищої освіти (Швардак, 2022).

**Аналіз актуальних досліджень.** Систему підготовки майбутніх керівників закладів освіти досліджували: О. Брюховецька, Н. Василенко, В. Візьнюк, Н. Волкова, О. Галус, Н. Глуховська, І. Дарманська, В. Діуліна, Г. Закорченна, С. Калашнікова, Ю. Кузьменко, О. Лебідь, С. Немченко, Н. Сас, А. Светлоусова, І. Чеботарьова, Н. Черненко та ін.

**Мета статті** полягає в окресленні організації та методики проведення експериментального дослідження щодо ефективності впровадження системи підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту.

**Методи дослідження:** спостереження за освітньою діяльністю здобувачів вищої освіти, методи усного та письмового опитування (бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування), робота над кейс-ситуаціями, тренінг, експертне оцінювання науково-педагогічними працівниками навчальних досягнень здобувачів; методи психодіагностики, екстраполяції, моделювання; методи математичної статистики. Взаємно коригуючи і доповнюючи один одного, указані методи дозволили всебічно та об'єктивно вивчити досліджувану проблему, отримати достовірні дані про рівень готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту.

**Виклад основного матеріалу.** Проведенню педагогічного експерименту передували аналіз науково-педагогічної літератури з проблеми дослідження, визначення мети, завдань, об'єкта, предмета

дослідження, проєктування структурно-функціональної моделі системи підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту, обґрунтування організаційно-педагогічних умов запровадження її в освітній процес ЗВО та розробка програми науково-дослідної роботи.

Мета педагогічного експерименту: експериментальна перевірка впливу організаційно-педагогічних умов на результативність системи підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту.

Досягнення означеної мети реалізується через перевірку експериментальної гіпотези: професійна підготовка майбутніх керівників ЗЗСО буде ефективною, якщо її здійснювати на основі науково обґрунтованої та експериментально перевіреної системи підготовки відповідних фахівців до застосування технологій педагогічного менеджменту, вибору ефективних технологій навчання в умовах магістратури задля формування управлінсько-технологічної компетентності.

Програма експериментального дослідження реалізувалась упродовж 2017-2021 рр. та передбачала чотири етапи: констатувальний, пошуковий, формувальний та контрольний.

До експерименту залучено майбутніх керівників закладів освіти – здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, денної та заочної форм навчання, ОПП «Управління навчальним закладом», «Управління закладом освіти», «Освітні, педагогічні науки» за спеціальностями 011 Освітні, педагогічні науки (спеціалізація «Управління закладами освіти»), 073 Менеджмент.

**На констатувальному етапі** експерименту були поставлені такі завдання: формування контрольної та експериментальної груп майбутніх керівників закладів освіти, які за визначеними критеріями та показниками мають приблизно однаковий вихідний рівень сформованості управлінсько-технологічної компетентності; розробка діагностичного інструментарію, підбір методики для виявлення рівнів професійної готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту за критеріями та показниками; застосування розробленого та підібраного діагностичного інструментарію задля з'ясування стану сформованості готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту; опрацювання отриманих вихідних даних.

Відтак, на констатувальному етапі експерименту взяло участь 103 здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти. З них 50 – здобувачі Мукачівського державного університету, які, відповідно, ввійшли до експериментальної групи. Здобувачі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії (44 здобувачі) та Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького (9 здобувачів) утворили контрольну групу. До експерименту залучено також 26 науково-педагогічних працівників, які здійснюють фахову підготовку майбутніх освітніх менеджерів. 103 здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти, що навчаються за освітньо-професійними програмами, які орієнтовані на підготовку майбутніх керівників закладів освіти (в т.ч., ЗЗСО) складають генеральну сукупність експериментального дослідження, яке проводилося на базі трьох вищевказаних українських ЗВО.

Як зазначалося вище, для проведення науково-педагогічного експерименту нами сформовані експериментальна та контрольна групи респондентів. Відповідно, суб'єкти в ЕГ піддаються дії змінної, що тестується, тоді як суб'єкти в КГ залишаються без впливу цієї змінної. Контрольна група допомагає досліднику пояснити вплив змінної на досліджуваних в експериментальній групі, оскільки вона не зазнає впливу змінної. Тобто, експериментальна процедура проводиться в ЕГ, натомість, у контрольній – незалежна змінна тримається незмінною. Контрольна та експериментальна групи у вищеозначених ЗВО за своїм складом були визначені якісно однорідні, що забезпечило більшу достовірність результатів дослідження.

Дослідження проводилося шляхом використання стандартизованих методик діагностики, авторських опитувальників, анкетування, тестування, розв'язування кейсів, усних та письмових завдань тощо.

Як свідчать спостереження, контингент майбутніх керівників (менеджерів в освіті) досить неоднорідний за рівнем базової професійної підготовки. Ураховуючи дану обставину, ми зробили спробу виявити ті якості, систему знань, умінь, навичок та досвіду, які становлять основу успішного оволодіння освітньо-професійною програмою з підготовки майбутніх освітніх управлінців.

Особливе значення для готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту має виокремлений нами **мотиваційно-ціннісний компонент**, який пов'язаний із інтересом до управлінської діяльності та педагогічного менеджменту, а також із

бажанням здобувача досягти в умовах магістратури готовності до здійснення технологізації в управлінні. Діагностика мотиваційно-ціннісного компоненту здійснювалася за мотиваційним критерієм та вимагала дослідження таких показників: рівень інтересу до управлінської діяльності, кар'єрної мотивації, мотивації до успіху та до уникнення невдач, готовності до ризику, потреби в упровадженні технологій педагогічного менеджменту. Діагностування означених показників проведено нами за допомогою низки методик.

Визначення рівня сформованості **змістового компоненту** за когнітивним критерієм реалізувалось через діагностику рівня знань із технологій педагогічного менеджменту. Вимірювання даного показника здійснювалося на основі результатів виконання тестових завдань, спрямованих на виявлення рівня засвоєння майбутніми керівниками теоретичних знань із технологій педагогічного менеджменту. Складовими даного показника визначено інформаційну обізнаність із педагогічного менеджменту та технологізації управлінської діяльності в закладі освіти у вигляді системи понять про сутність, цілі й завдання, зміст і специфіку різних технологій педагогічного менеджменту; алгоритми реалізації технологій педагогічного менеджменту; інструментарій технологій педагогічного менеджменту; показники та методи діагностики ефективності технологій.

Визначення рівня сформованості **операційного компоненту** за технологічним критерієм потребувало дослідження такого ключового показника, як рівень сформованості комплексу компетенцій управлінсько-технологічної компетентності, які забезпечують здатність майбутніх керівників застосовувати на практиці сучасні ТПМ; володіння технологічним інструментарієм ефективного управлінця та алгоритмами реалізації ТПМ; здійснення їх оптимального вибору. Тобто, у розрізі даного компоненту діагностувалися професійні навички – hard skills, які формують управлінсько-технологічну компетентність. Вони є стійкими, їх можна наочно продемонструвати та легко виміряти.

Діагностика здійснювалася на основі кейсів та управлінських задач, у яких змодельовано реальні проблеми управлінського характеру, з якими респондент у майбутньому, займаючи керівну посаду в закладі освіти, зможе зіткнутися. Ефективно вирішити означену проблему допоможе обізнаність у сучасних технологіях педагогічного менеджменту. Кожному респонденту необхідно розв'язати три кейси, які орієнтовані на визначення рівня компетенцій

співпраці, організаційних та інформаційних компетенцій. Кожна практична ситуація має проблемне завдання, яке необхідно вирішити. Респонденту необхідно обмірковувати проблему, описану в кейсі; сформулювати пропозиції та висновки щодо вирішення означеної проблеми, опираючись на свої знання й досвід. Розробка рішення запропонованої проблеми відбувається індивідуально.

Оцінюючи рішення кейсу, ми враховували: адекватне застосування теоретичних знань із педагогічного менеджменту; уміння вирізняти та ідентифікувати проблему; ставити запитання, виходячи з конкретної ситуації; ефективність обраних методів, технологій; оригінальність та реальність пропозиції щодо розв'язання проблемної ситуації; аргументованість власної позиції; уміння чітко, логічно, структуровано висловлювати власну позицію; наявність альтернативних варіантів вирішення; обґрунтованість висновків.

Визначення рівня сформованості **особистісно-рефлексивного компоненту** здійснювалося за особистісним та рефлексивним критеріями та вимагало дослідження таких показників, як: рівень сформованості професійно важливих якостей майбутніх керівників, необхідних для здійснення ефективного менеджменту. Зокрема: лідерських, організаторських та комунікативних здібностей, здатності до керівництва, асертивності та креативності. Тобто, у розрізі даного компоненту нами діагностувалися *soft skills* майбутніх керівників закладів освіти. Варто зауважити, що висновки діагностики – результат застосування обраних методик на момент тестування. Навички можна розвинути в процесі неформальної та інформальної освіти.

Всі використані методики діагностики зібрані нами у виданні «Діагностика готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту: збірник методик» (Швардак, 2021).

Компоненти, критерії, показники та рівні сформованості готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту та відповідні методики діагностики подані нами в таблиці 1. Для того, щоб відобразити міру їх сформованості в єдиній системі оцінювання і мати можливість їх диференціювати, набрані бали за кожним показником, критерієм були співставлені за трьома рівнями: високим, середнім, низьким.

Таблиця 1

**Компоненти, критерії, показники та рівні сформованості готовності  
майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного  
менеджменту. Методики діагностики**

| Компонент             | Критерій     | Показник                                                    | Методика<br>діагностики (МД)                                                                                       | Рівень сформованості        |                   |                    |
|-----------------------|--------------|-------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|-------------------|--------------------|
|                       |              |                                                             |                                                                                                                    | Висо-<br>кий                | Серед-<br>ній     | Низь-<br>кий       |
| Мотиваційно-ціннісний | Мотиваційний | Інтерес до управлінської діяльності                         | Інтерес до управлінської діяльності (авторська методика)                                                           | 50-60                       | 35-49             | 34 і >             |
|                       |              | Кар'єрна інтуїція                                           | Кар'єрна мотивація (А.Ное, Р.Ное, Д.Баххубер)                                                                      | 28-30                       | 24-27             | 0-23               |
|                       |              | Кар'єрна причетність                                        |                                                                                                                    | 33-35                       | 29-32             | 0-28               |
|                       |              | Кар'єрна стійкість                                          |                                                                                                                    | 31-35                       | 25-30             | 0-24               |
|                       |              | Мотивація до успіху                                         | Діагностика особистості на мотивацію до успіху (Т. Елерс)                                                          | 17-20                       | 11-16             | 1-10               |
|                       |              | Мотивація до уникнення невдач                               | Діагностика особистості на мотивацію до уникнення невдач (Т. Елерс)                                                | 17-20 і вище                | 11-16             | 1-10               |
|                       |              | Готовність до ризику                                        | Діагностика міри готовності до ризику (Г. Шуберт)                                                                  | >+20 (схильність до ризику) | -10 – +10 (норма) | <-30 (обережність) |
|                       |              | Потреба в застосуванні технологій педагогічного менеджменту | Діагностика визначення потреби в упровадженні керівником технологій педагогічного менеджменту (авторська методика) | 9-12                        | 5-8               | 0-4                |

|                                 |                      |                                                                                                             |                                                                   |                                     |               |                     |
|---------------------------------|----------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|---------------|---------------------|
| <b>Змістовий</b>                | <b>Когнітивний</b>   | Знання з проблем технологізації управлінської діяльності                                                    | Тестові завдання (авторська розробка)                             | 41-50                               | 31-40         | 20-30               |
| <b>Операційний</b>              | <b>Технологічний</b> | Управлінсько-технологічна компетентність (компетенції співпраці, організаційні та інформаційні компетенції) | Кейси (авторська розробка)                                        | 41-50                               | 31-40         | 20-30               |
|                                 |                      |                                                                                                             |                                                                   | 41-50                               | 31-40         | 20-30               |
|                                 |                      |                                                                                                             |                                                                   | 41-50                               | 31-40         | 20-30               |
| <b>Особистісно-рефлексивний</b> | <b>Особистісний</b>  | Лідерство                                                                                                   | Діагностика лідерських здібностей (Є. Жариков, Є. Крушельницький) | 36-40 (>40 – схильність до диктату) | 26-35         | 0-25                |
|                                 |                      | Комунікативні та організаторські здібності                                                                  | Методика «КОЗ» (В. Синявський, Б. Федоришин)                      | 4-5                                 | 3             | 1-2                 |
|                                 |                      | Здатність до керівництва                                                                                    | Чи здатні Ви стати керівником?                                    | >40                                 | 10-40         | <10                 |
|                                 |                      | Асертивність                                                                                                | Тест на асертивність                                              | >70 (агресивність)                  | 50-70 (норма) | 30-50 (нерішучість) |
|                                 |                      | Креативність                                                                                                | Діагностика творчого потенціалу та креативності (Є. Рогов)        | >48                                 | 18-47         | <18                 |
|                                 | <b>Рефлексивний</b>  | Рефлексивність                                                                                              | Методика вивчення рівня рефлексивності (А. Карпов)                | >139                                | 114-139       | <114                |

*Джерело: складено автором*

Загальний рівень сформованості в респондентів кожного з означених критеріїв готовності до застосування технологій педагогічного менеджменту визначався як середнє арифметичне кількісних значень кожного показника відповідного критерію. Визначені показники набувають стійкості за умов розуміння майбутніми керівниками

актуальності й готовності їх до застосування технологій педагогічного менеджменту в управлінській діяльності закладу освіти.

Зібрані дані впродовж констатувального експерименту є підставою для такої побудови дослідження, яка дозволяє прогнозувати формування готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту.

**Пошуковий етап педагогічного експерименту** полягав в уточненні й коригуванні експериментальної методики та довів, що її використання позитивно позначається на ефективності та результативності підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту, що стало основою для формувального етапу педагогічного експерименту.

**Формувальний етап педагогічного експерименту** спрямований на підготовку майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту безпосередньо в процесі впровадження експериментальної методики. Відтак, передбачав експериментальну перевірку гіпотези дослідження, апробацію системи підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту; перевірку на ефективність виокремлених і обґрунтованих організаційно-педагогічних умов.

В основу дослідження було покладено технологічний, компетентнісний, студентоцентризований, системний, діяльнісний, праксеологічний, ситуативний, цифровий та рефлексивний підходи, які визначили організацію, логіку, відбір методів, організаційно-педагогічних умов та критеріїв дослідження.

З метою вдосконалення знань та формування вмінь і навичок із технологізації управлінської діяльності в ЗЗСО була реалізована педагогічна система підготовки майбутніх керівників до застосування технологій педагогічного менеджменту. Системотвірними чинниками в дослідженні стали міждисциплінарна інтеграція та розроблений і впроваджений авторський спецкурс «Технології педагогічного менеджменту».

З метою підтвердження ефективності впровадження авторської системи підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту було створено контрольну та експериментальну групи (із загальним терміном навчання 1 рік і 4 місяці), здійснено порівняння сформованості готовності майбутніх керівників зазначених груп на початку та в кінці формувального експерименту.

До формувального експерименту було залучено 44 здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, 9 здобувачів Черкаського національного університету ім. Б. Хмельницького, що разом утворили *контрольну групу* (53 здобувачі) та 50 здобувачів Мукачівського державного університету, що, у свою чергу, утворили *експериментальну групу*.

Відповідно, у формувальному експерименті брала участь експериментальна група (здобувачі Мукачівського державного університету), у процесі якої ми реалізували певні нововведення згідно з розробленою системою підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту. Модифікована освітня програма відрізнялася технологічним, компетентнісним, діяльнісним, праксеологічним, ситуативним, цифровим та рефлексивним підходами до реалізації системи підготовки майбутніх керівників і орієнтована на застосування технологій педагогічного менеджменту. НПП означених ЗВО отримали розроблені автором наукові та навчально-методичні матеріали щодо реалізації системи підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту.

Здобувачі, які ввійшли до контрольної групи – навчалися за традиційною моделлю підготовки майбутніх керівників закладів освіти. Окремого завдання щодо застосування технологій педагогічного менеджменту майбутнім керівникам не ставилося. Тобто, у контрольній групі не здійснювалося жодних додаткових дій щодо формування в майбутніх керівників готовності до застосування технологій педагогічного менеджменту. Тоді як в експериментальній – була впроваджена авторська педагогічна система підготовки в зазначеному напрямі.

Експериментальна і контрольна групи сформовані таким чином, щоб основні компоненти, критерії та показники в майбутніх керівників несуттєво відрізнялися (доведено методами математичної статистики). Це забезпечило можливість коректного порівняння одержаних даних на констатувальному та формувальному етапах експерименту, а також дало можливість зробити обґрунтовані висновки щодо ефективності впроваджених організаційно-педагогічних умов, моделі та методики їх реалізації в освітньому процесі закладу вищої освіти під час підготовки майбутніх керівників ЗЗСО.

На формувальному етапі проходило повторне оцінювання досліджуваних показників на основі тих самих методик діагностики,

які використовувалися на констатувальному етапі дослідження. Комплексне використання системи діагностичних методик дозволило одержати інформацію про об'єктивний перебіг процесу формування готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту і провести її порівняльний аналіз. Забезпечило також об'єктивність, точність, достовірність та надійність сформульованих висновків.

Упродовж експериментального дослідження особисто брали участь у розробленні, коригуванні, апробації та практичному впровадженні системи підготовки майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту, займаючись навчально-методичною, науково-дослідною та викладацькою діяльністю. Зокрема: викладання оновлених за змістом навчальних дисциплін «Моніторинг якості освіти», «Інформаційно-цифрові технології в освіті та науці» та спецкурсу «Технології педагогічного менеджменту»; проведення тренінгів із застосування різних технологій педагогічного менеджменту в розрізі аудиторної та позааудиторної роботи майбутніх керівників закладів освіти; використання авторських навчально-методичних матеріалів: «Технології педагогічного менеджменту: конспекти лекцій», «Технології педагогічного менеджменту: тренінги», «Технології педагогічного менеджменту в таблицях», «Технології педагогічного менеджменту: тестові завдання», «Технології педагогічного менеджменту: збірник кейсів», «Технології педагогічного менеджменту: глосарій», «Діагностика готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту: збірник методик»; проведення та участь у семінарах та вебінарах зі стейкхолдерами щодо модернізації ОПП з підготовки майбутніх керівників закладів освіти; участь у наукових та методичних семінарах, симпозіумах, науково-практичних конференціях різних рівнів з метою апробації результатів дослідження; керівництво управлінською практикою з додатковим індивідуальним завданням із технологій педагогічного менеджменту; керівництво кваліфікаційними роботами магістрів із проблем застосування в управлінській діяльності технологій педагогічного менеджменту.

**Контрольний етап педагогічного експерименту** включав інтегральну обробку даних, порівняння вхідних та вихідних результатів дослідження (результатів констатувального та формувального етапів), їх аналіз. Даний етап дозволив визначити міру ефективності реалізованої дослідно-експериментальної роботи.

Емпіричні дані піддавалися кількісній та якісній обробці, висновки дослідження підтверджувалися методами математичної статистики.

На контрольному етапі вносилися корективи в розроблену на пошуковому етапі педагогічну систему підготовки задля її вдосконалення, гнучкості та придатності до практичного використання в умовах магістратури, усуваючи з неї деталі, які не мали суттєвого впливу на формування готовності майбутніх керівників ЗЗСО до застосування технологій педагогічного менеджменту та потребували невиправданих зусиль. А також контрольний етап дослідження являв собою аналіз результатів дослідження, статистичну обробку даних, експертну оцінку та оформлення результатів.

**Висновки та перспективи подальших наукових розвідок.** Отже, проведення дослідно-експериментальної роботи впродовж констатувального, пошукового, формувального та контрольного етапів спрямовувалося на перевірку загальної гіпотези: професійна підготовка майбутніх керівників ЗЗСО буде ефективною, якщо її здійснювати на основі науково обґрунтованої та експериментально випробуваної системи підготовки відповідних фахівців до застосування технологій педагогічного менеджменту. Оцінювання сформованості рівня готовності майбутніх керівників до застосування технологій педагогічного менеджменту здійснювалося відповідно до розроблених компонентів, критеріїв та їх показників.

Перспектива подальших наукових розвідок полягає у виявленні психолого-педагогічних умов подальшого вдосконалення процесу формування готовності здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти до застосування технологій педагогічного менеджменту.

## ЛІТЕРАТУРА

- Дарманська, І. М. (2019). *Теоретико-технологічні основи формування управлінської компетентності керівника закладу загальної середньої освіти в процесі професійної підготовки* (дис. ... д. пед. наук: 13.00.04). Хмельницький (Darmanska, I. M. (2019). *Theoretical and technological bases of formation of managerial competence of the head of the institution of general secondary education in the process of professional training* (DSc thesis) Khmelnytskyi).
- Швардак, М. В. (2022). *Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти до застосування технологій педагогічного менеджменту: монографія*. Херсон: ОлдіПлюс (Shvardak, M. V. (2022). *Theoretical and methodical bases of preparation of future heads of establishments of general secondary education for application of technologies of pedagogical management* (monograph). Kherson: OldiPlius).
- Швардак, М. В. (Уклад.) (2021). *Діагностика готовності майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти до застосування технологій*

*педагогічного менеджменту: збірник методик. Мукачево: МДУ (Shvardak, M. V. (Comp.) (2021). Diagnosis of readiness of future heads of general secondary education institutions to use pedagogical management technologies (collection of methods). Mukachevo: MDU).*

### SUMMARY

**Shvardak Marianna.** Organization and methods of conducting an experimental test of the effectiveness of the implementation of the system of training future heads of general secondary education institutions for the use of pedagogical management technologies.

*The purpose of the article is to outline the organization and methods of conducting an experimental test of the effectiveness of the system of training future heads of general secondary education institutions to use pedagogical management technologies.*

*Research methods: observation of educational activities of applicants, methods of oral and written interviews (questionnaires, testing), work on case situations, training, expert evaluation of scientific and pedagogical staff of students' academic achievements; methods of psychodiagnostics, extrapolation, modeling; methods of mathematical statistics.*

*The article reveals peculiarities of organization and methods of conducting experimental research to verify the effectiveness of the system of training future heads of general secondary education institutions to use pedagogical management technologies. The purpose, general hypothesis and the program of experimental research are defined. Methods for diagnosing the readiness of future leaders of GSEI to use pedagogical management technologies have been selected.*

*Conducting research and experimental work during the ascertaining, exploratory, molding and control stages was aimed at testing the general hypothesis: professional training of future leaders of GSEI will be effective if it is carried out on the basis of scientifically sound and experimentally tested system of training specialists in pedagogical management technologies. Assessment of the level of readiness of future managers to use pedagogical management technologies was carried out in accordance with the developed components, criteria and their indicators.*

*The prospect of further research is to identify psychological and pedagogical conditions for further improvement of the process of forming the readiness of applicants for the second (master's) level of higher education to use pedagogical management technologies.*

**Key words:** future head, general secondary education institution, experimental research, pedagogical management technologies, methods, diagnostics, component, criterion, indicator, level.

**УДК 808.51**

**Світлана Шестакова**

Сумський національний аграрний університет

ORCID ID 0000-0003-4640-0379

DOI 10.24139/2312-5993/2022.02/198-208

### ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ ТЕХНІЧНОЇ ГАЛУЗІ

*У статті визначено три етапи формування професійної мовної особистості під час навчання у ЗВО. На підставі аналізу наукових поглядів сформульовано визначення поняття «професійна мовна особистість».*